

Quæstionum, Et Resolutionvm Legalium Libri Duo

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1683

Cap. LIV. De fundatore laico beneficij cum reservatione jurispatronatus, & facultatis de illo disponendi pro libito suæ voluntatis, & liberè tam inter vivos, quàm causâ mortis; utrùm vigore hujus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98367](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98367)

alienatione, qualis erat ea, quæ in casu proposito intervenerat. Ita docet Majol. *de irregularitatibus lib. 2. cap. 14. Ugolin. in eod. tract. cap. 53. & 54. Navarr. in manual. confess. cap. 27. num. 203. Avil. de censur. part. 7. de irregular. disput. 3. dubit. 4. in 1. & 2. conclus. cum pluribus aliis, quos citat & sequitur Bonacin. part. 1. in tract. de irregular. disputat. 7. quest. 2. punct. 1. num. 23. Unde non erat opus docere, quod subdiaconus iste dispensatus fuisset, ad reclamandum adversus ordinum susceptionem; prout Ordinarius injuste decreverat: sed sufficiebat docere de furore præterito, cujus occasione contracta fuerat irregularitas, super qua nulla summi Pontificis rehabilitatio produci poterat; cum in effectu obtenta non fuisset.*

- 12 Accedebat vis & metus per consanguineos illatus: quibus probatis, sequebatur vel ex hoc solo capite, susceptionem sacri subdiaconatus ordinis nullam & irritam remanere, per text. in cap. 2. & ibi Glof. de his quæ vi metusve caus. fiunt. Unde nec ad illum ordinem aliqua orta fuit obligatio. Dum de nullitate loquor, intelligo de ipsa in ordine ut ad functiones, non quoad characterem.

In tertio capite non eadem adhiberi debet consideratio quoad uxoris professionem, quæ circa susceptionem ordinum respectu mariti: sed actus unius separatas habet rationes ab actu alterius. Nam si uxorem respiciamus, quamvis maritus esset juvenis & de incontinentia suspectus, nihilominus valida est uxoris in religione facta professio. Non enim requiritur pro substantia & validitate uxoris professionis, ut maritus ipse religionem quoque ingrediat, ibique professionem emitat: unde perversio illius ordinis, seu defectus illius circumstantiæ & conditionis non substantialis, non vitiat uxoris professionem: ut notavit Sanch. *de matrim. lib. 7. disput. 33. num. 2.* † Et ideo in casibus in quibus maritus uxorem revocare potest, eo quod in uxoris professione non fuerat observatus ordo juris, & alia requisita non substantialia; veluti si maritus non modo religionem non fuisset ingressus, verum etiam quantumvis juvenis & incontinentiæ suspectus, ne quidem simplex castitatis votum fecisset, quamvis per maritum revocaretur, & cum eo cohabitare cogeretur ad evitandum periculum incontinentiæ ipsius; si tamen postea contingeret maritum præmori uxori, teneretur uxor mortuo marito redire ad monasterium, in quo religionem professæ fuerat: ut notavit Sanch. *lib. 7. de matrim. disput. 33. num. 5.* & est text. in cap. ex parte 9. de convers. conjugat. in illis verbis: *ea tamen sublata de medio, votum sine salutis sue periculo non potuit violare.*

- 14 Si verò mariti personam consideramus, quamvis verum sit quod cum ipse esset juvenis, oportebat illum religionem ingredi, & profiteri, ad hoc ut uxor valide religionem ingrederetur: neque sufficiebat maritum emittere votum castitatis, aut sacros ordines suscipere: per text. in cap. cum sis 4. & in cap. uxoriatus 8. & in cap. ad Apostolicam 13. de convers. conjugat. Gutier. in tract. de matrim. cap. 95. num. 1. Dian. *resolut. moral. tom. 2. tract. 4. cap. 73. in principio. Gratian. discept. forens. cap. 102. numero 21. & 22.*

- 15 Tamen hoc casu maritus uxorem à monasterio, quod de ipsius consensu ingressa est, revocare non poterit: nisi consensum illum nulliter, aut invalide intervenisse supponamus. Ratio est, quia maritus manens in seculo, se castitatis voto alligaverat: & ideo cum volenti non fiat injuria, si mariti consensus aut promotio ad sacros ordines, alio ex ca-

pitate non reddatur invalida; non poterit uxorem professam à monasterio revocare: ut notatur per Sanch. *lib. 7. disput. 33. num. 9.* † Quia conditio illa quod maritus ipse professionem emitat, uxore proficiente, non est substantialis; sed accidentalis, ut dictum est post Sanch. *d. disput. 33. num. 2.* Gutier. *de matrim. d. cap. 95. num. 11. & 12.* Sed si promotio mariti ad sacros ordines nulla & invalida declaretur, quidam existimant, posse hoc casu uxorem revocari, ut cum marito habitare debeat: Sanch. *loc. citat. num. 12.* † Sed tamen idem *num. 15.* concludit diffidentiam fieri debere inter uxorem & maritum, agentes ad revocationem professi conjugis. Nam quoad uxorem in seculo manentem, si habuerit scientiam juris, quo cavetur uxorem juvenem debere ingredi religionem, sicut maritus; non poterit virum professum revocare: secus verò si fuerit illius juris ignara. Sed quoad maritum, siue juris esse ignarus, siue non, eo quod uxori licentiam profecti concedit, censetur vovere, ac proinde non potest uxorem revocare.

In casu tamen proposito, cum maritus non esset sanæ mentis, & consensum per vim & metum præstiterit: talis consensus habetur pro non præstito. Ideo verè dici potest, uxorem professionem emis-
fisse, absque consensu mariti, eaque ratione maritum, recuperata pristina mentis sanitate, jus habere uxorem revocandi, per text. in cap. quidam 3. & in c. placet 12. de convers. conjugat.

CAPUT LIV.

De fundatore laico beneficii cum reservatione juris patronatus, & facultatis de illo disponendi pro libito suæ voluntatis, & liberè, tam inter vivos, quam causa mortis, prout vigore hujus reservationis potuerit disponere in favorem laici, sine licentia & approbatione Episcopi. Et an posterior donatio ejusdem juris patronatus, facta in favorem Ecclesiæ, vel loci pii, etiam sine approbatione Episcopi, prævalere debeat priori donationi.

SUMMARIUM.

- 1 Donatio juris patronatus est irrevocabilis: & tunc duas illius donationes, prima debet posteriori prævalere.
- 2 Qui habet facultatem eligendi, vel nominandi unum ex pluribus certis, tam in vita, quam in morte, facta semel electione, variare non potest.
- 3 Donatio juris patronatus facta laico, nulla est, nisi non interveniat Episcopi consensus.
- 4 Episcopus unico actu potest approbare fundatorem & reservationem juris patronatus, & illius translationem.
- 5 Approbatio unius donationis facta per Episcopum, non extenditur ad futuras, & ad alias donationes, sed qualibet donatio suam requirit approbationem.
- 6 Fundator si sibi, & Titio reservaverit juris patronatus, qui cum Titio simul presentatur, non potest alteri remittere juris patronatus in præjudicium.

- judicium Titij, quamvis adiecerit illa verba:
Aut aliis pro libito suae voluntatis.
7. Quando iurispatronatus transferitur à laico in laicum, non sufficit tacitus Episcopi consensus: sed requiritur expressus & specialis.
 8. Quamvis emphyteusis transferatur in personas comprehensas, tamen domini consensus & approbatio semper requiritur.
 9. Reservatio facultatis disponendi facta sine praedictio iurum Episcoporum, non potest operari, ut dispositio fiat in laicum de iurispatronatus, sine illius consensu.
 10. Liberè disponendi facultatem sibi reservans, intelligitur ut disponere possit propria auctoritate, & sine licentia Superioris.
 11. Intellige ut hoc procedat, quando concedens nihil sibi reservavit, vel quando agitur de praedictio ipsius concedentis.
 12. Facultas liberè disponendi reservata, vel alicui concessa; intelligi debet iuxta naturam actus, vel iuxta formam iuris.
 13. In donatione iurispatronatus facta in favorem Ecclesiae, vel alterius loci pii, non requiritur Episcopi approbatio.
 14. Posterior donatio non confirmata ab Episcopo, facta in favorem Ecclesiae, vel loci pii, prevalere debet primae donationi factae in favorem laici de iurispatronatus; si pariter prima donatio careat Episcopi approbatione.
 15. Consensus Episcopi prima donationi facta laico interveniens post secundam donationem factam Ecclesiae, non praedictat secundo donatario, cui statim jus fuerat questum.

sanguinei ipsius fundatricis, invalidam esse: postea-
riorem vero factam per ipsam fundatricem in fa-
vorem capituli validam esse, & legitimam: & iurispatronatus beneficij fundati, ad capitulum, non autem ad donatarium laicum pertinere.

Quia licet fundatrix in instrumento foundationis sibi reservaverit iurispatronatus, & post obitum suum voluerit illud pertinere ad suos haeredes: & deficientibus dictis haeredibus, voluerit dictum iurispatronatus pertinere, & devolum esse dicto capitulo, nisi aliter ipsa domina fundatrix de eodè iurispatronatus in favorem aliorum, sive inter vivos, sive causa mortis disponere voluerit, & sibi placuerit: quam voluntatem, & liberam disponendi facultatem, sibi expressum reservavit: tamen facultas illa de dicto iurispatronatus aliter disponendi, debet intelligi sub ea conditione, quod interveniant omnia de jure requisita, & sic Episcopi consensus accedat. Nam licet titulo institutionis haereditariae, vel donationis universalis interveniente; iurispatronatus à laico in laicum transferri possit, quia transit cum universitate bonorum: tamen est dum agitur de donatione particulari facta de dicto iurispatronatus in favorem laici: tunc enim consensus praestitus in una donatione, non se extendit ad futuras; sed quaelibet donatio suum requirit consensum, ut notavit Lambertini, de iurispatron. lib. 1. part. 2. quaest. 2. principali, artic. 2. n. 6. fol. mihi 132. verso, ceterè proximè dicta. Quamvis in casu, in quo dispensatio facta fuit in favorem haeredum sanguinis, relinquat cogitandum: quia retinet aliquid ex qualitate haereditaria.

Et ad praemissa confert consilium Calderini 20. de iurispatron. quod approbat Roch. de Curte in tract. de iurispatron. in verb. ipse vel is à quo, num. 330. fol. mihi 40. ubi dicit quod fundator cum consensu Episcopi reservaverat iurispatronatus sibi, & Titio, vel aliis quos ipse edificans pro libito voluntatis eligere voluisset: contigit quod dictus Titius bis praesentavit unà cum fundatore: postea, eveniente casu tertiae praesentationis, fundator volebat Titium excludere, & alium tertium sibi ad praesentandum adungere. Concluditur ibi, quod cum in creatione hujus beneficij fuerit actum cum auctoritate Episcopi, ut jus praesentandi fundatori & Titio competere, illa clausula, vel alteri per ipsum pro libito voluntatis eligendo, non poterat praedictare Titio, cujus persona jam fuerat ab Episcopo approbata. Pari ratione, cum Episcopus foundationem, de qua agitur, approbasset in favorem capituli in defectum haeredum; necesse erat dictum iurispatronatus, deficientibus fundatricis haeredibus, soli capitulo competere: & clausulam, nisi alter ipsa disposuerit, non posse sortiri effectum in favorem consanguinei laici, cujus persona ab Episcopo non fuerat approbata in praedictum capituli; cui jus erat questum per foundationem, Episcopi auctoritate confirmatam, & per specialem donationem ejusdem iurispatronatus, quamvis tempore posterioriorem: de qua inferius agemus num. 14.

Siquidem quotiescumque iurispatronatus transferatur à laico in laicum, non sufficit tacitus consensus Episcopi, sed requiritur expressus: nec satis est Episcopum in genere assensum & auctoritatem praestare, sed debet adesse specialis approbatio; quia tractatur de actu odioso, & de translatione hujus iuris in personam donationis particularis incapacem. Et ex generali & tacito consensu, non potest Episcopus judicare ac discutere rationes ob quas expediat iurispatronatus in alium laicum transferri; & utrum hæc translatio futura sit utilis Ecclesiae: & utrum contractus sit licitus, vel illicitus, & simoniacus: & an persona.

Videatur prima facie concludendum, donationem iurispatronatus factam per fundatricem validam esse & legitimam, non obstante defectu consensus & auctoritatis Episcopi: ita ut per posteriorem donationem factam in favorem capituli, revocari non potuerit: juxta tradita per Gratian. discept. forens. cap. 177. Quia ex voluntate primi fundatoris jus nominandi translatum est ad donatarium irrevocabiliter: ut ibi notat Gratian. num. 4. t. Sicut alias ille, cui permessa est electio, tam in vita, quam in morte, non potest variare post factam semel nominationem, & electionem. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 4. num. 34. in fine, Caldas de jure emphyteut. in tit. de potest. eligendi, lib. 3. c. 4. num. 49. Rot. decis. 323. num. 1. part. 1. in recent. juxta ea quae infra lib. 2. cap. 50. & 51. copiosius exponemus.

Et licet Gratian. ibidem, praesupponat necessarium esse Episcopi consensum, quando donatio facta fuit laico, prout in casu isto, donatarius in prima donatione nominatus erat laicus, quod & verissimum est per text. in cap. quod autem. 5. & cap. illud 8. de iurispatronat. Tamen satis dicebatur Episcopus approbasse sequentem donationem factam laico, ex eo quod approbaverat foundationem praecedentem factam cum illa qualitate, quod fundatrix posset de iurispatronatus inter vivos, vel causa mortis disponere: in cujus facultatis consequentiam fundatrix iurispatronatus consanguineo suo donaverat. t. Quia Episcopus unico actu censetur approbasse foundationem & reservationem iurispatronatus, nec non illius translationem in extraneum. Lambertini. de iurispatron. lib. 1. part. 1. in quarta quaest. principal. artic. 10. num. 2. fol. mihi 32. verso.

Verum his non obstantibus, multae & validae rationes deducebantur in contrarium, ad demonstrandum, donationem illam factam in favorem laici con-

sona in quam sit translatio, sit talis cui voluerit, aut debuerit Episcopus gratiam facere. Ideo iurispatronatus ante approbationem Episcopi, semper remansit apud fundatricem, non autem penes donatarium: qui tempore donationis erat Episcopo incognitus; nec per consequens ejus persona poterit ab Episcopo approbati, prout determinat Ferret. *consil.* 343. num. 2. *versic. sed utrum, & sequentib.*

8 Et hoc probatur à simili. Nam quidquid Doctores disputent circa emphyteusim, hoc certum est, quod filius aut alius nominatus in investitura feudali, tenetur nihilominus consensum Domini, & illius approbationem petere: per text. in *cap. 1. quo temp. miles, & cap. in n. s. feudorum, & ibi DD.* Et ratio est, quia emphyteusis continet onera realia, sicut feudum personalia: ideo persona emphyteuta, & ejus capacitas pro solutione onerum realium; & fundatarii pro praestatione personalium, à Domino approbati debet. Eadem ratione cum consensus Episcopi circa translationem, iurispatronatus, respiciat personam approbationem, quae Episcopo nominata, & ab ea cognita vel approbata non fuerat tempore foundationis; consequens est, ut in dicta translatione novus Episcopi consensus intervenire debeat.

9 Quod tanto magis procedit, quia reservatio facultatis disponendi de iurispatronatus, sicut & alia in dicta foundatione contenta, non fuerunt simpliciter ab Episcopo approbata, sed cum clausula praeservativa, citra praesudicium iurium nobis & successoribus nostris competentium, & competiturorum: ita ut praetendi non possit quod Ordinarius sibi praedjudicare voluerit, quominus ab eo peti debeat approbatio, & confirmatio translationis in personam laicam faciendam: cum clausula illa praeservet omnia jura concedentis. *Mart. de claus. part. 1. claus. 158. num. 1.*

10 Neque obstat si dicatur, licuisse fundatrici, iurispatronatus illud in laicum, etiam sine Episcopi consensu vel autoritate transferre: cum autorisante ipso Episcopo in limine foundationis, sibi reservaverit jus de illo libere disponendi: quod verbum *libere*, significat etiam sine Episcopi autoritate translationem fieri potuisse: juxta *Glos. in Clem. plures, versic. & ut facilius, de iurispatron. in verb. libere, Barbof. de diction. cap. 190. num. 2. qui plurimos allegat.*

11 Quia responsum fuit, dictionem illam *libere*, varias habere significationes: ut notat *Surd. consil.* 265. num. 30. & *consil.* 313. num. 94. & seq. nec significat quod actus poterit fieri propria autoritate, quando potest aliud operari, prout hic: quia operatur ut libere possit disponere, habito respectu ad haeredes, & capitulum; non autem habito respectu ad superiorem, autoritatem dictae foundationi praestantem: tum quia ipse hoc fecit sine praedjudicio iurium sui Episcopatus, ut mox dictum fuit; tum etiam, quia in dicta autorisatione nihil in dubio contra se ipsum, & suam autoritatem facere voluisse censendus est, cum in qualibet dispositione semper censeatur excepta persona loquentis: *l. inquisitio, Cod. de solut. Surd. consil.* 47. num. 20.

12 Et facultas libera debet intelligi secundum subiectam materiam, & secundum leges & jura de illa materia loquentia: *Alex. consil.* 80. n. 12. *volum. 1. Gozadin. consil.* 58. num. 22. *Seraph. decis.* 576. numero 4. *Gonzal. ad regul. 8. gloss.* 53. num. 24. *Surd. disto consil.* 313. num. 94.

Constat igitur ex praemissis, donationem iurispatronatus factam laico consanguineo fundatricis, cuius persona non fuerat approbata, nullam esse; & propterea, illa non obstante, licitum fuisse fundatrici de dicto iurispatronatus disponere in favorem ca-

pituli, in praedjudicium primi illius donatarii, cuius donatio subsistere non poterat; & multo magis in praedjudicium suorum haeredum: quod quamvis in ultima donatione facta capitulo non intervenisset Episcopi approbatio, quae non requirebatur in hac ultima translatione iurispatronatus facta capitulo, vel alteri loco pio: *Roch. de Curte in tract. de iurispatron. in verb. ipse vel is à quo, num. 30. Ferret. consil.* 343. num. 5. per text. in *cap. 1. & ibi Geminian. & Franc. de iurispatron. lib. 1. Molin. de primogen. lib. 1. cap. 23. num. 13. Steph. Gratian. dist. 463. forens.* 177. num. 3. Optime *Duran. lib. 2. de iurispatron. ubi loquitur de duabus donationibus iurispatronatus: quarum prior facta fuerat in favorem laici; sed sine confirmatione Episcopi; posterius vero facta fuerat etiam absque consensu Episcopi, sed in favorem loci pii; & concludit pro validitate secundae donationis. Addens non valere confirmationem Episcopi subsequutam primae donationis, in praedjudicium secundae donatarii, cui jus erat intermedio tempore quaesitum.*

Haec causa fuit transactione sopita: quia durum est contra stimulum calcitrare, & lex fundationis erat admodum clara. Ideo consilui concedendam, & ita factum fuit.

CAPUT LV.

De casibus in quibus puella, vel sponsa, aut uxor sequestrari possit. Quomodo, quibus ex causis, & quibus observatis sequestratio fieri possit, & apud quos. Et utrum talis sequestratio duret usque ad sententiam, & illius executionem; an vero, & quando etiam post laram sententiam. Et quid statuendum sit de muliere egente ad thori separationem, vel ad illam in jus vocata, in instante marito.

S V M M A R I V M.

- 1 Sponsa sequestranda est, si ex parte mariti alteretur iustus timor violentiae.
- 2 Sponsa traducta ad domum mariti, non sequestratur, sed restituitur marito, saltem quoad cohabitationem, non autem quoad copulam.
- 3 Si periculum sit ne sponsus per verba de praesenti traductam, sed nondum cognitam sponsum vel comprimatur, non est restitutioni locus, sed praecedendum est ad sequestrationem.
- 4 Puella, cui periculum est ne tutores immaturos, & inaequales procurent nuptias, sequestranda est.
- 5 Marri binuba non debet permitti, ut puellam suam nubilem extra locum solita habitationis traducat, & multo minus extra Alveolam.
- 6 Si duo contendant de aliqua sponsa, ipsa debet sequestrari, ne postea contingat contentione reddi illis foris.
- 7 Mulier nupta, traducta & cognita, debet restitui pendente iudicio nullitatis matrimonii.
- 8 Limitatur nisi adessent evidentes & clarescentes matrimonii probationes: tunc enim mulier non redderetur viro, sed licet pendente iudicio sequestrationi.